Oświadczenie złożone
przez senatora Jacka Trelę
na 66. posiedzeniu Senatu
w dniu 13 października 2026 r.

Oświadczenie skierowane do ministra finansów Andrzeja Domańskiego oraz do minister rodziny, pracy i polityki społecznej Agnieszki Dziemianowicz-Bąk

Zwracam się do Państwa Ministrów kierowany poczuciem obowiązku wobec tysięcy podopiecznych oraz personelu placówek, które tworzą zrąb polskiego systemu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Najbardziej palącym wyzwaniem, przed którym stajemy, jest kryzys wywołany brakiem waloryzacji środków przeznaczonych na funkcjonowanie WTZ i ZAZ. Aktualne regulacje prawne zakładają, że w 2027 r. roczne wsparcie na 1 uczestnika WTZ zostanie utrzymane na dotychczasowym poziomie, czyli 38 tysięcy 496 zł, co daje 3 tysiące 208 zł miesięcznie. Identyczna stagnacja dotyczy rocznej stawki na pracownika z niepełnosprawnością zatrudnionego w ZAZ, którą zamrożono na poziomie 39 tysięcy zł. W realiach gwałtownie rosnących opłat za energię, media, transport oraz usługi tak skalkulowane budżety oznaczają drastyczne ograniczenie możliwości prowadzenia realnych działań terapeutycznych.

Problem pogłębia planowana od 1 stycznia 2027 r. podwyżka płacy minimalnej do kwoty 4 tysięcy 950 zł brutto. Sprawi ona, że całkowity roczny koszt utrzymania 1 etatu pracowniczego wzrośnie dla pracodawcy do blisko 70 tysięcy 900 zł. Spowoduje to realną dewaluację rządowego wsparcia w ZAZ – relacja algorytmu dotacji do najniższego wynagrodzenia spadnie do rekordowo niskiego poziomu 7,88. Warto przypomnieć, że w roku 2009 wskaźnik ten wynosił ponad 14, a w 2004 r. przekraczał wartość 20.

Utrzymanie dotacji na niezmienionym poziomie uniemożliwia dyrektorom placówek wypłatę godziwych pensji. Prowadzi to do masowych odejść kluczowych specjalistów, w tym psychologów, pedagogów, fizjoterapeutów oraz terapeutów zajęciowych, którzy wybierają zatrudnienie w lepiej opłacanej publicznej służbie zdrowia czy w edukacji. Co więcej, rosnące koszty stałe WTZ i ZAZ w coraz większym stopniu obciążają fundusze algorytmiczne PFRON, a przez to samorządy powiatowe tracą środki na realizację innych niezbędnych zadań na rzecz lokalnych społeczności osób z niepełnosprawnościami.

Jako senator Rzeczypospolitej stanowczo popieram postulaty środowisk społecznych. Żądam wdrożenia natychmiastowych działań naprawczych i podniesienia rocznych stawek algorytmu z dniem 1 stycznia 2027 r. Dodatkowe fundusze na ten cel muszą pochodzić z dotacji celowej dla samorządów, a nie z ograniczenia budżetów na inne formy lokalnego wsparcia.

Działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, wnoszę o udzielenie przez Państwa Ministrów pisemnych odpowiedzi na następujące pytania.

1. Jakie konkretne inicjatywy ustawodawcze zostaną podjęte jeszcze w 2026 r., aby wdrożyć stały system automatycznej indeksacji budżetów WTZ i ZAZ na podstawie dynamiki płacy minimalnej oraz wskaźnika inflacji i zapewnić tym podmiotom długoterminowe bezpieczeństwo finansowe?

2. Jak resorty zamierzają odnieść się do stanowiska zarządu PFRON, który, przygotowując plany na 2027 r., wprost postulował zwiększenie puli środków dla samorządów, co jednak zostało odrzucone na etapie prac sejmowych?

Zapewnienie stabilnych warunków działania warsztatom terapii zajęciowej i zakładom aktywności zawodowej to fundamentalny obowiązek państwa wobec jego obywateli, zatem oczekuję od Państwa Ministrów niezwłocznej i konstruktywnej odpowiedzi.

Z poważaniem
Jacek Trela
senator RP